

KROLOWAĆ (838) *vb impf*

krolować (836), **kralować** (1), **krolewać** (1); krolować : kralować : krolować *OpecŻyw* (14 : 1 : 1).

Pierwsze o pochylone, drugie o, e oraz a jasne. ◊ W kralować pierwsze a jasne.

inf królować (142), królówaci (1); -ać : -aci *OpecŻyw* (8 : 1). ◊ *praes* 1 sg króluję (3). ◊ 2 sg królujesz (82). ◊ 3 sg króluję (129). ◊ 1 pl króluj(e)my (1). ◊ 2 pl królujecie (1). ◊ 3 pl królują (29). ◊ *praet* 3 sg m królował (239). *f* królowała (6). *n* królowało (1). ◊ 2 pl m pers królowaliście (1). ◊ 3 pl m pers królowali (22). *subst* królowały (1). ◊ *fut* 1 sg m będę królował (1). ◊ 2 sg m będziesz królował (5), będziesz królować (1); będziesz królował: będziesz królować *Leop* (1 : 1). ◊ 3 sg m będzie królował (40), królować będzie (14), będzie królować (1); będzie królował *WróbŻołt* (4), *SeklKat*, *HistAl*, *KromRozm III*, *LubPs* (2), *BielKron* (3), *HistRzym*, *KochPs*, *ArtKanc* (3), *WujNT* (3); królować będzie *RejPs*, *RejZwierz*, *KuczKat*, *BudNT*, *GrabowSet* będzie królował: królować będzie *Leop* (4 : 1), *BibRadz* (3 : 1), *RejAp* (4 : 1), *RejPos* (5 : 4), *BudBib* (2 : 1), *NiemObr* (1 : 1); będzie królował: będzie królować *CzechRozm* (1 : 1). *f* będzie królowała (1) *RejZwierc*, będzie królować (1) *Leop*. *n* będzie królowało (2). ◊ 1 pl m pers królować będziemy (4), będziemy królować (4), będziemy królować (2) *RejWiz*, *HistRzym*; królować będziemy *BibRadz*, *CzechRozm*, *ArtKanc*; będziemy królować *KrowObr*, *RejAp* (2); królować będziemy : będziemy królować *WujNT* (1 : 1). ◊ 2 pl m pers będziecie królować (1). ◊ 3 pl m pers będą królować (8), królować będą (5), będą królowali (1); będą królować *Leop* (2), *ArtKanc*; królować będą *BibRadz* (2), *CzechEp*; będą królować : królować będą *WujNT* (3 : 2); będą królować : będą królowali *RejAp* (2 : 1). ◊ *imp* 2 sg króluj (2). ◊ 3 sg niech, niechaj króluję (3). ◊ *con* 1 sg m bych królował (7), bym królował (1); bych : bym *WujNT* (1 : 1). ◊ 2 sg m byś królował (4). ◊ 3 sg m królowałby, by królował (32). *f* by królowała (9). *n* by królowało (1). ◊ 1 pl m pers byśmy królowali (9), bychmy królowali (1); byśmy : bychmy *RejPos* (2 : 1). ◊ 2 pl m pers bodajecie królowali (1). ◊ 3 pl m pers by królowali (6). *subst* by królowały (3). ◊ *con praet* 1 sg m bych był królował (1). ◊ *part praes act* królując (9) [*w tym: RejZwiercPodw* 183 *być może N sg n od krolujący*].

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Być królem (królówą); sprawować rządy, panowanie; regnare Mącz, Calep, Cn; regere Calep; imperare Modrz; regnum exereere Cn* (705) : *OpecŻyw* 183v; *BielŻyw* 163, 164 [2r.], 166; *MiechGlab* 47, 48 [2 r.]; *HistAl* A6, A8v [2 r.], Cv; Pán Kryštus tu ná ten fwiát przyzedł [...] nie dla tego/ áby tu pánował/ krolował [!]/ y rofkazował/ iáko pánuią tego fwiatá Krolowie Cefárze y Pánowie *KrowObr* 3, 163v; We trzydzieści lat był Dawid/ gdy iął Krolować: á Krolował czterdzieści lat, *Leop* 2.Reg 5/4; mowi Pan: á wzbudzę Dawidowi płod íspráwiedliwy: y będzie Krol krolował/ á będzie mądry y będzie czynił Sąd y íspráwiedliwość ná ziemi *Leop Ier* 23/5, *Gen* 36/34, 39, 2.Reg 5/4, 4.Reg 11 arg, 11/21 (27); wśzyfcy Izráelczycy zezwaláli ná mię ábych ia był krolował/ ále przeniefione ieft krolestwo ná brátá mego *BibRadz* 3.Reg 2/15, 3.Reg 15/28, 4.Reg 15 arg, 1, 18/1, 25/27 (14); Szczęśliwe íą Krolestwá one/ w ktorých álbo Philozophowie kroluią/ álbo Krolowie philozophuią. *OrzRozm* A2; niechay wynidzye wyrok od krolá áby Wáłty więcey do ciebie nie chodziłá/ á ina lepřza áby zá nię krolowálá. *BielKron* 114v, 8v, 61v, 67, 68, 74 (32); *Mącz* 350a; *OrzQuin* Sv [2 r.],

S4; *RejAp* 34v; *GórnDworz* Ee4v, Gg2, Ff8v; KRol niektoy krolował/ w ktorego Páńftwie ięty był ieden młodzieniec od zboiec. *HistRzym* 4, 30v, 73, 90v, 91 [2 r.], 91v (10); *RejPos* A3; *BielSat* G; *RejZwierc* 92v; Senat ábo łudzy krolewcy nie łą rowney mocy s krolem/ áni s krolem/ ábo zá krolá kroluią *RejPosRozpr* b4; *BudBib Gen* 36/33, 34, 35, 36, 37 (29); *HistHel* D2v; póspolicię o káżdym krolu piřą w Bibliach/ Naprzod iáko mu wiele lat było gdy począł krolować/ á potym záraz iako wiele lat krolował. *BudNT Gg3*; *CzechRozm* 136 [2 r.], 136v [2 r.], 137v, 138v, 139 (15); *PaprPan* Ee2, Hhv; Są niektorzi/ co ták rozumieią [...] że to iedno/ Krolować y Krolem się názywáć: iáko páchołętá rozumieią/ że toż ięty ná koniu siedzięć/ co koniem łpráwować *ModrzBaz* 19v, 17 [2 r.], 22v, 49v, 107; *SkarŻyw* 251; *CzechEp* 298; *BielSen* 13; KIEdy Krol Herod krolował/ Náđ Zydy pánował *ArtKanc* C13; *ActReg* 170; *Calep* 906b, 907a; *Phil* E2v; *GórnTroas* 22; *KochFrag* 43; *OrzJan* 62, 92, 98 [2 r.], 101, 126; *WujNT* 777, 801, Xxxxx2; *JanNKar* B4v; *SarnStat* *7, 897; *KlonKr* A3v, Cv, C2, C3, E (14); *SkarKaz* 637b; *SkarKazSej* 660b, 693a, 697a.

krolować u kogo [pl] (1): Pírwíza Monárchia byłá v Káldeyczykow/ v ktorych napirwey krolował Niemrot potomek Chámow *BielKron* 10.

krolować komu (6): Ktho tho mowił/ że nie będzie nam Krolował [non regnabit super nos] Saul? *Leop* 1.Reg 11/12; *LeszczRzecz* A6; *OrzQuin* S4, X4; *RejPos* A3v; *KlonKr* F2.

krolować nad kim, nad czym (60): *BielŻyw* 148 [2 r.]; *MurzNT Luc* 19/27; *LubPs* Y6v; gdy Saul Krolował nád námi [cum esset Saul rex super nos]/ tyř wywodził y zálie prziwodził lud Iřráelłki. *Leop* 2.Reg 5/2, *Deut* 17/20, *Iudic* 9/22, 1.Reg 16/1, 2.Reg 5/5, 3.Reg 14/2 (13); *BibRadz* 1.Reg 11/12, 37, 42, 15/9, 25 (8); *BielKron* 68v, 70, 83, 90, 98v (15); *RejAp* 93v; *RejPos* 315 [2 r.]; *BudBib Gen* 36/31, 1.Reg 2/14, 8/7, 9, 11 (10); *HistHel* B; vłýřzał że Archelaus krolował nád Iudłką (ziemią) [regnaret in Iudea] miáłto Herodá oycá łwego *BudNT Matth* 2/22, *Luc* 19/27; *CzechRozm* 136v, 139; *WujNT Luc* 19/14, 27.

krolować na czym [= nad czym] (8): *Leop* 4.Reg 11/3, 4.*Esdr* 11/39, *Ier* 33/21; O rodziú Máchábeow/ ktorzy krolowáli ná Zydołtwie porząd iáko kfiáżętá. *BielKron* 118, 178; *RejAp* 53, 55; *BudBib* 4.*Esdr* 11/39.

krolować po kim [= być następcą] (46): *PatKaz III* 104; *BielŻyw* 148; *MiechGlab* 66; Vmárlł pothym Belá/ y krolował po nim [regnavit pro eo] Iobáb *Leop Gen* 36/32, *Gen* 36/35, 36, 37, 4.Reg 3/27, 10/35 (16); *BibRadz* 1.Reg 11/43, 15/24, 2.Reg 14/16, 29, 15 arg (11); *BielKron* 74, 91, 91v, 117v, 118 (10); *HistRzym* 134; *BudBib* 2.*Par* 32/33, 36/8, 3.*Esdr* 1/42; *CzechRozm* 156; ZYGMVNT AVGVST, po Oycu/ w pokoju krolował *KlonKr* A4.

krolować w czym [= nad jakim krajem] (101): *OpecŻyw* 29v; *HistAl* G7v; vłýřzał że Archelaus kroluie w zięmi Zydołłkięi *MurzNT Matth* 2/22; náłtánie Krolełthwo ná zięmi [...] A będą w nim Krolowáć dwánařcie Krolow/ ieden po drugim. *Leop* 4.*Esdr* 12/14, *Gen* 36/31, 4.Reg 12/1, 21/1, 2.*Par* 20/31, 21/5 (16); *OrzList* hv; *BibRadz* 1.Reg 11/42, 2.Reg 14/23, 15 arg, 2, 18/2 (13); *OrzRozm* K3v, V3v; Krolowáli Izráelitowie w zyemi Kánáneylłkiey lat 261. mieřięcy VII. *BielKron* 89, 47v, 68v, 81v, 82v, 83v (27); In quibus regnas. W których ty kroluyęř, To yełt nád kim mařř zwierřchnořć/ które rządzilř y łpráwuyęř. *Mącz* 350a; *OrzQuin* X4; *HistRzym* 6v, 54, 106v, 114, 126v; *RejPos* 25v; *BudBib Gen* 36/31, 32, 3.Reg 2/11 [2 r.], 4.Reg 16/2, 2.*Par* 20/31 (19); *CzechRozm*

117v, 184, *4, **5v; *StryjKron* 11; *OrzJan* 97, 100; *WujNT Matth* 2/22, s. 864; *SarnStat* 881 marg; *KlonKr* E2v; *SkarKaz* 519a.

W porównaniu (1): Włzedł [...] ná Papięstwo iáko Lis/ krolował iáko Lew *KrowObr* 79v.

Szereg: »panować i krolować« [szyk 2 : 1] (3): *Mącz* 350a; Thák iż nam Wálzá k.M. w wielkiew fławie/ y w dobrym pokoyu/ z łálki Páná fwego/ długo pánować y krolować będziefz raczył *RejPos* A3v; *Calep* 906a.

Iron. (1): Ia przy fwobodzie zoftawam A ti iuż tak panie braczie Racz krolowacz tu wtey kraczie *RejRozm* 408.

W przeni (3): Vyzrzałem/ że oná głowá ktora była zoftálá/ á fnią czterzy fkrzydłá one ktore kniey należały [!]/ á wzniefli fie były áby krolowały *Leop* 4.*Esdr* 12/2, 4.*Esdr* 11/28, 31.

krolować na czym (1): zoftály dwie głowie/ kthore takież Krolowały ná ziemi *Leop* 4.*Esdr* 11/34.

a. *O Bogu: być władcą świata: nieba i ziemi; regnare Vulg, PolAnt* (275) : *OpecŻyw* 161v; *TarDuch* D7; *Regnabit dominus iⁿ faecula deus tuus Sion: in generatione^m et generationem.* Będzie krolował pan bog twoy o goro fion z rodzaju w rodzaj. *WróbŻolt* 145/10, vv v; *LubPs* M2v, V5v, X; *KrowObr* 243; *Leop Ps* 98/1; *RejZwierz* 15; gdy vltáná wšytki diabelskie nauki y wymysły/ tedy Kryštus fám krolować będzie *BibRadz* II 141b, II 59d, 1.*Cor* 15/25; *BielKron* 134v; *GrzegRóżn* F4v, I4; *RejAp* BB7, 97, 97v [4 r.], 145, Ee; *RejPos* 17, 109v [2 r.], 231v, 312v [3 r.]; *GrzegŚm* 5; zátym cie Pánu Bogu poruczam [...] ktory kroluie bez počátku/ y będzie bez końcá ná wiek wiekow *RejZwierc* 179v; Ták wierz iż ieft coś dziwnego/ A nie rozmyłfu náfzego. W ftanie troiákim kroluiąc/ A w iedney mocy pánuiąc. *RejZwiercPodw* 183v; Iehowa kroluie/ niech fię rozráduie ziemiá *BudBib Ps* 96/1, *Ex* 15/18, *Ps* 95/10; *CzechRozm* A6v, 169, 182, 182v [7 r.], 183 (20); *KochPs* 70, 140, 148; *MWilkHist* B2; Bog óciec [...] pořádził go [*Chrystusa*] po práwicy fwey: áby on fám [...] ná mieyfcu iego krolował: á krolowałyby w pořzod nieprzyaciól/ áż do zwyciężenia oštátniego nieprzyacióla śmierci. *CzechEp* 328, 328 [4 r.], 330; *ArtKanc* A5, A8v, B18v, F13v, K12 (8); *WujNT* 1.*Cor* 15/25, *Apoc* 9/6; *SkarKaz* 243a, 551b.

krolować komu (1): ti fám iáko wfzechmocny pan będziefz im krolował/ A lud twoy ná wieki wiekow tu będziefz fprawował *LubPs* gg3.

krolować nad kim, nad czym (26): *Regnabit deus fuper gentes* [...] Będzie krolował pan bog nad ludem fwym *WróbŻolt* 46/9; *RejPs* 121, 143, 215v; *LubPs* M4v, T4; *BielKron* 63v; Pán kroluie nád nimi/ á oni fą teraz mizernym podnořzkiem nog iego/ y wšytkich wiernych iego. *RejAp* 92v, 97; *RejPos* 17, 84v, 269v, 272v, 312v, 329v; *BudBib* 1.*Reg* 12/12, *Ps* 46/8[9]; *BudNT Luc* 1/29 [33]; *CzechRozm* 184v, 246; *SkarJedn* 61; *ArtKanc* E6v; *WujNT* 710; *PowodPr* 24; *SkarKazSej* 689a.

krolować z kim [o osobach Trójcy Św.] (75): *OpecŻyw* 21v; *LubPs* Z2v; Dáwa tu znác o Bogu oycu ktory wšytek fąd dał fynowi fwemu/ á będzie wiecznie z nim krolował y z duchem świętym. *BibRadz* I 451a marg; *RejAp* 198; *SkarŻyw* 286; *ArtKanc* F14v. Cf *W formule modlitewnej*.

krolować w czym (23): *OpecŻyw* 8v; *KromRozm* III Ev; Iáko zacnie Pan kroluie w kořciele fwoim *LubPs* P5v marg, V5v, ff2; *BibRadz* *Is* 24/23, *Sap* 3/8; *BialKat* 206; fám Pan Bog w duřzy y w cieie nářzym krolować będzie. *KuczKat* 390; *CzechEp* 299; *LatHar* 483 marg; *WujNT Luc* 1/33. Cf »krolować w niebie«, »krolować w niebie, w ziemi«.

W formule modlitewnej kończącej modlitwę [w tym: z kim (69); na wieki (90), wiecznie (4)] (98): yen ziywełł ij krolyuyełł łbogiem oycem ij łduchem łwyatim/ nawyeki wyekow. Amen. *BierRaj* 21, 16, 21v, 22 [2 r.]; przełz pana nałchego yefu criłta łzyna thwego. kthory łtobą zywy y kroluye wgyednołczy ducha łzwyatęgo nynye y nawyeki przełz konycza, Amen. *PowUrb* +v, +2; *TarDuch* D2v, D6, E2; Co nam rácz dáć Pánie Boże wTroycy iedynty/ kthory żywielz y kroluiefz w iedności Bołłtwá twęgo ná wieki wieczne/ Amen. *RejPos* 186v, 83, 177v, 237v, 267, 339v, 356v; *SkarJedn* 330; *SkarŻyw* 70, 76, 115, 119, 349 (14); *WerGośc* 270; przez Kryłtá Páná náłzego/ ienz z tobą kroluie wiecznie/ y z Duchem łwiętyym łpołecznie. Amen. *ArtKanc* M2, T6; *LatHar* 21, 23, 50, 54, 56 (39); *WysKaz* 48; *SiebRozmyśl* E2v, E3v, E4, M2v; *SkarKaz* 8b, 45b, 85b, 123b, 210b, 280b (13); *SkarKazSej* 677b, 664b, 688b, 696a, 702b, 707b.

Zwroty: »krolować w niebie, na niebie« [szyk zmienny] (10 : 1): *HistAl* K; *LubPs* P6; *BibRadz* II 69c marg; *HistRzym* 97v; trzeciego dnia zmartwych włtawłzy/ ná niebie kroluie y przyidzie łędzić żywych y vmárłych. *SkarŻyw* 68, 91, 120, 263, 443, 566; Boże Oycze wieczny/ kroluiefz łam wiecznie w niebie *ArtKanc* I5v.

»na ziemi, (i) (na) niebie, w niebie, w ziemi krolować« (3 : 1): *LubPs* F4, M; *KochPieś* 17; on/ oycá Dawidá łtolicę ołiędzie [...] ná ziemi y niebie łam krolować będzie. *GrabowSet* F3v.

»krolować na (a. przez) wieki (wiekow a. wiekom, a, wieczne), wiecznie« = *regnare in perpetuum a. in saecula (saeculorum) Vulg; regnare in aeternum PolAnt* [szyk zmienny] (121 : 23): Ale wđdy nieprzyłfedlem iá kralowatz częłnie/ iako ty wierzyłł/ ale wiecznie *OpecŻyw* 120; *GlabGad* L7; *WróbŻółt* P5, ee4v; *RejPs* 121; Rácz łam Pánye krolować tu ná wyeki wyeczne/ A rácz z zyemye wytrácić pogańłtwo włłeteczne *LubPs* C3, C5, Qv, T4, Xv, gg (9); *Leop Ps* 145/10, *Sap* 3/8, *Apoc* 22/5; *RejAp* 69, 95v, 96, 97v [2 r.], 154v (8); *RejPos* 17, 109v, 124v, 271v, 312v (7); Y krolować będzie nád domem Iákobowym ná wieki/ á krolełtwu ięgo nie będzie końcá. *BudNT Luc* 1/29[33]; *CzechRozm* 64; *KochPs* 40, 96; *SkarŻyw* 75, 342, 414, 538; *CzechEp* 299; *KochPieś* 17; *ArtKanc* A3v, I2v, I5v, Nv; *LatHar* 409, 483 marg; *WujNT Luc* 1/33, *Apoc* 11/15. Cf *W formule modlitewnej*.

Szereg: »panować i krolować« (1): [Pan] będye obrońcá náłzym/ á nikomu inemu nád námi pánować y krolować nie da *RejPos* 142v.

b. *O szatanie, antychryście, bogach piekielnych (władcach piekła, grzechu) (12):* *RejAp* 24; Antichriłł włsiadwłzy w kołłciele Bożym/ kroluie w połrzd krolełtwá Chriłtułowego *CzechRozm* 184v, 184, 184v; *ArtKanc* L; wilk y lew piekielny gorę miał y krolował/ y włzytki zábijał: oto łię ćichy y pokorny báránek vkázuie/ kthory głowę ięgo łkrufzy *SkarKaz* 515b.

krolować nad kim, nad czym (2): *RejAp* 140v; Pluto zásię nád piekły kroluie. *PudłFr* 75.

krolować na czym (2): Aby Száthán ná łwiećie przełtał krolować/ prołłimy *BiałKat* 206; *CzechRozm* 184.

krolować w kim (2): Ze by w nas niekrolował łzatan przes grzechi *SeklKat* S2; *GórnTroas* 31.

c. *O antropomorfizowanych zwierzętach i rzeczach (w bajkach) (3):* Liłłká iey [małpie] odpowiediáłá/ Iákożeł krolować chćiáłá: Nie máiąc w łobie mądrołci *BierEz* Kv.

krolować nad kim, nad czym (2): *BielKron* 50v; drwá/ chćiáły łobie królá wybráć/ y mówiły do oliwy: áby nád nimi krolowałá *BiałKat* 66.

2. *Przebywać z Bogiem w królestwie niebieskim, doznawać wiecznego szczęścia; regnare Vulg, PolAnt; conregnare PolAnt (96)* : *OpecŻyw* 185v; Kryftus prawdziwie ieft [...] przyrodnym dziedzicem/ á my kroluemy y fpołu dziedzicmi ieftechmy przez przyfpołobienie/ ktore fię nam przezeń zftáło. *BibRadz* II 120c *marg*; *RejAp* 188v; ábyfmy po tym żywoćie przyfzli do ráiu/ gdzie naydziemy wczynki náfze zaplátne ktorefmy czynili ná thym świećie/ á thám będziem Krolować w chwale wieczney. *HistRzym* 91v; *SkarŻyw* 245, 357, 358 [2 r.], 398; *CzechEp* 245; *WujNT Rom* 5/17, 1. *Cor* 4/8 [3 r.].

krolować przy kim [przy Chrystusie] (3): I náfze vmarłe ćziało [...] ktore wiérnie w zywoćie Bać w ćiezkofciach/ bać w kłopoćzie Stale przinim w wierze ftało Przinim [*Chrystusie*] bedcie [!] Krolowało *RejKup* s5; *RejWiz* 152v; *RejAp* 168.

krolować z kim [w tym: w czym (2); z Bogiem, Chrystusem, Matką Boską] (71): *PowUrb* +3; chcefłli s Kriřtuřem krolowatz/ przykładem Kriřtuřowym máfł na tym fwiećie żytz. *OpecŻyw* 51; mámy z mártwych wftaci Z bogiem krolowaci. *OpecŻyw* 171v, 159v, 171, 191, [192]v; *PatKaz I* 18; *PatKaz III* 151v; day to Boże ábyfćie dořthali Kroleřwa/ żebyfmy fpołecznie z wámi krolowáli. *BibRadz* 1. *Cor* 4/8, 2. *Tim* 2/12; *RejAp* 167v; *HistRzym* 100; *RejPos* 27v, 252; kthórzy [umarli] kroluią s pánem Bogiem w okwitéy rołkořzy *BiałKat* 156; *RejZwierc* 5; *RejPosRozpr* c; *CzechRozm* 227v; *SkarŻyw* 189, 198, 286, 371, 414; *NiemObr* 4; *ArtKanc* D13v, F19v, K19v, L4, N16v (7); *WujNT* 159, 551, 845 *marg*, 883, Cccccc (11); *SiebRozmyřl* Bv; *SkarKaz* 635b. Cf »krolować wiecznie«, *Szereg*.

Zwoty: »w niebie, na niebie krolować« [szyk zmienny] (12 : 1): dwoiego weřelá niemożefł mietz/ to ieft kochatz fię tu na tym fwiećie/ a potym krolowatz f panem Ieżuřem w niebie. *OpecŻyw* [192]v; *RejWiz* 152v; *HistRzym* 98, 100; wćiekamy fię też do pomocy řwiętych luźi ktorzy iuż w niebie kroluią *KuczbKat* 365; *WujJud* 56v; *CzechRozm* 124v; duřze ich wniebie kroluią/ przez krolá nád krolmi Paná nářzego Ieżuřa *SkarŻyw* 437, 120, 286, 371; *ArtKanc* L4; *WujNT* 885.

»krolować wiocznie, na wieki (wiekom *a*. wiekow, *a*. wieczne)« [w tym: z *kim* (23)] = *regnare in saecula saeculorum PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (15 : 13): Pořtěpuy/ pořtěpuy krolewá niebieřká/ wřtěpuy ku twému řynowi/ abys s nim nawieki krolowála *OpecŻyw* 182v, 149, 189v; *SeklKat* T2, Xv; *MurzHist* N4; *KrowObr* 50; *RejWiz* 124v, 152v [2 r.]; *BibRadz Apoc* 22/5; *RejAp* 86v, 98, 118, 187v, 188v, Ff4; A zgotowánichmy ktemu/ ábychmy zwyciężywřzy tę docieřną [!] řmierć [...] z Hetmánem řwoim/ gdyż nas bráćifřki řwemi zowie/ żywo á wiecznie krolowáli. *RejPos* 109v; iźbyř nas potym doprowádzić raczył [...] do onego wiecznego kroleřwa řwego/ w ktorymeř z námi obiecał krolować á řohie rołkořzowác ná wieki wiekom Amen. *RejPos* 199, 7, 27v, 154; *ArtKanc* B20v, F14v, K18; *LatHar* 524, 673; *WujNT Apoc* 22/5.

Szereg: »żyć i krolować z Chrystusem« (3): žili y krolowáli s Kriřtuřem przez thyřiac lat *RejAp* 167v, 167v; *WujJud* 56v.

3. *Odgrywać dominujácą rolę, górować, panoszyć się; regnare Vulg, PolAnt, Modrz (34)* :

a. *O osobach (10)* : W rozrádowánium řpráwiedliwych hořna chwałá: á gdy kroluią řli/ vpádek ludzki. *Leop Prav* 28/12; *GrzegRóżn* F4; *SkarJedn* 93; *LatHar* 388.

krolować na czym (3): *CzechRozm* 200v; y wczyniřł nas Bogu nářzemu krolofřtwem y kápłanmi/ y będziemy krolowác ná žiemni. *WujNT Apoc* 5/10, s. 851 *marg*.

krolować w kim, w czym (3): Proffim [...] aby zawfzdy krolował wferczach nafzich pan Chrifus przes fłowo fwoie *SeklKat* S2, S2, X2.

b. *O abstraktach* (24) : *BudNT Rom* 5/21 [2 r.]; iednego przelęptwem śmierć krolowała przez iednego *WujNT Rom* 5/17, *Rom* 5/21 [2 r.], s. 544 [2 r.]; [*pobożność*] w feru twym fwoy ftolec znącznie poftawiła. Przy niey tve nabożeńftwo kroluie fpołącznie *SapEpit* A4.

krolować między kim (1): który to vrząd [*kapłana*] [...] między Ludem Bożym/ záfwe Królował *OrzQuin* V2.

krolować nad kim (3): *BudNT przedm* b3 [2 r.]; Ale śmierć krolowała od Adámá aż do Moyzelzá: też y nád tymi ktorzy nie zgrzelzyli *WujNT Rom* 5/14.

krolować w czym (10): aby pokoy [...] krolował á rofkázował w przybytkoch nafznych/ á izby nas opánowało kroleftwo fwięte twoie *RejPos* 115, 17; *KuczbKat* 390 [2 r.]; *ModrzBaz* 144v; Niechże tedy nie kroluie grzech w wáfzym śmiertelnym cieie *WujNT Rom* 6/12, s. 543 [2 r.], Bbbbbbb2; *SapEpit* A4.

W przeciwstawieniach: »krolować ... upać (2), milczeć« (3): vpadł czárt/ á kroluie/ Pan/ vpádła śmierć/ á kroluie żywot/ vpadł grzech/ á kroluie miłofierdzye. *RejPos* 109v; milczy práwo Boże w tey koronie: á muřą krolować [*regnent*] wniefy zabiiánia/ fwawola/ y infze złořci z tąd pochodzące. *ModrzBaz* 144v.

4. *Mieć się dobrze, żyć w dostatku* (3) : Tá teřz ziemiá do ktorey wnidziefz á ktorą widziřz iřz theras Kroluie [*quam nunc vides regnare regionem*]/ vyzrą ią iáko będzie fpuřtořzona. *BudBib* 4.*Esdr* 5/3.

W przeciwstawieniu: »krolować ... żebrać« (1): Fortuná [...] raz bogáta/ drngi raz nága/ raz iezdna/ drugi raz pieřza/ raz kroluie/ drugi raz żebrze/ raz páni/ drugi raz błáźnicá. *KlonFlis* B.

a. *Przebywać jako wylączny właściciel* (1) : oná gorá [...] on loch nágotowála Kákuřowi/ iákoby ná to vroć miála. Tám řobie dom vlubił y one tám ćienie: Tám krolował/ tám z gęby wypuřczał płomienie. *KlonWor* 21.

Synonimy: 1., 3. *panować, rządzic, władać.*

Formacja współrdzenna: *zakrolować.*

Cf **KROLOWANIE, KROLUJĄCY, SPOŁKROLOWAĆ**